

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Külső-monostortúza 1881. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-ször 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsgasse Nr. 60.)

Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délbén.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Kelet s a korszellem.

I.

Mi, mai nemzedék, nem mondhatjuk, hogy életünk eddigi folyama a világtörténelem valami unalmas, egyhangú, kopár és terméketlen határai közt hullámozott volna.

Elég nagyszerű világeseemény tanui s részben szereplői valánk, elég idegrázó evolúció zajgató keblünket, elég meglepetés, öröm, fájdalom, csüggedés s föllekesülés tartá kedélyünket folytonos hullámozásban.

Februáriusi forradalom Párisban. Regeneratio Magyarországon. Magyar szabadságharc. Muszka-invasio. Világos. December 2-dika Párisban. III. Napoleon. Keleti háború. Sebastopol. Solferino. Olaszország felszabadulása. Amerikai háború. Osztrák-porosz szövetség s kisszerű dicsőség. Osztrák-porosz háború és nagyszerű Königrätz. A német Bund szétrobbanása. Velencei búcsú. A szent szövetség kimulása. A régi Ausztria átalakulása. Magyar-osztrák dualisticus államszövetség. 1867 június 8-dika Pesten. Koronás magyar király Ferencz József. Felelős magyar miniszterium. A magyar emigratio hazajövetele. A katonai és ultramontan reactio végvonaglója az ő legkedvesebb fészében, Bécsben stb.

Mi kell több? Említsük még Miksa császár tragicus halálát, s Lengyelország irtóztos leagyalatását? Említsük Aspromontet, Marsalát és Magdalát?

Imé, csak nagy vonásokban is, mily sorozata a világtörténelem felvonásainak.

A nagyszerű eseményeknek ily csoportozata nem jut minden nemzedéknek, s a mai nemzedék annyi nagy dolgot ért már meg, hogy e tekintetben kielégítve érezhetné magát.

De hiába, a világeseeményekkel is úgy vannak az emberek, mint az erős fűszeres étellekkel; hozzá szoknak s mindig mást és újabbat sovárognak.

Már az abissíniai hadjárat, az oláhországi zsidó-üldözés stb. nem is igen elégíti ki a világeseeményekkel táplálkozó ingyencvilágot. Valami pikánsabb, rendkívülibb dolog az, mit vár a közönség egy része mindenütt.

S imé, a közelebbi napok nem hozák meg ugyan azt a „kielégítő” tudósítást, mint ha a burkus és francia háború már megkezdődött volna, s a Rajna hullámai hősök véréből áradoznák, de meghozták a legsaját-szerűbb meglepetés örömet más oldalról — a Bosporus partjairól.

A korszellem végre Európa hirbeft „beteg ember”-ének fészékébe is útát talált, az ulemmak és ennuchok záfalain is áttört s új életre hívja a vonaglóit.

És valjon nem egyike-e a legérdekesebb, legsajátszerűbb, legpikánsabb tüneményeknek, hogy a ki e szellemet, e tündért, az emberiség e vezérlő angyalát karonfogva vezet s tekintélye és hatalmának vépaizsa alatt mutatja be, az nem senki más, mint maga a Khalifák utóda, maga a zultán, Abdul-Aziz!?

Bizonyára ez oly rendkívüli esemény, mely megérdemli, hogy azt komolyabban figyelembe vegyük, annnyival is inkább, mivel Törökország regeneratiójának kérdése senkit sem érdekel közelebről, mint minket magyarokat.

H. S.

Lapszemle.

Az „Igazmondó”-ban Jókay Mór a szélsőségeiről híres „Nép Zászlója”-val polemizálván, többek közt így ír:

A „Nép Zászlója”-nak egyik szerkesztője Áldor Imre úr felelni akart nekem valamit arra a multkor elmondott vádamba: miszerint a Madarász-féle kérvény a haza veszedelmére van intézve, mert a haza védelmének elmulasztását követeli.

A vádat nem találtam a válaszban megerősítve, hanem találtam helyette egy sereg személyeskedést, a mi nem tartozott volna a dologra. De ha Áldor Imre úr jónak látta előhozni, hát nem bánom, tartozzék ez is a dologra.

Áldor Imre úr legelőször is saját személyét védi; a mit én meg nem támadtam; nem szóltam én Áldor Imre úrról sem jót, sem rosszat. Elmondja érdemeit, hogy ő Kossuth politikájának szolgálója, mert ő szerinte Kossuth mellett nem lehet senki más egyb, mint szolgálja; tehát én sem lehetek más, mint Kossuth szolgálója.

Ez nem így áll. Én vagyok Kossuthnak nagy tisztelője; de szolgálja soha senkinek nem voltam, egyedül hazámnak és nemzetemnek; s a ki nekem parancsol és irányt ad, az egyedül hazámnak és

nemzetemnek boldogsága és fennmaradása. Kossuth élete emberi határok között terjed; óhajtom, terjedjen bár sokáig, de ha egyszer véget ér, Áldor úr uratlanul marad, míg a hazának örökké kell élni, s az én uram a nemzet, nem halhat meg nálam nélkül.

Ismerek sokakat, kik most Kossuth szolgálójának vallják magukat, s kik az átkos emlékeztető Schmerling kormány alatt éppen oly hü szolgálói voltak az osztrák zsarnok kormányának. Áldor Imre úr közelről láthatta őket, mert akkor maga is a „Bécsi Híradó”-nak, Schmerling lapjának rendes belmunkatársa volt.

Én ugyan kész vagyok elhinni azt, hogy a mi legátikusabb volt az osztrák érzelmi hirlap tartalmában, azt nem Áldor úr írta; sőt hogy ott is becsületesen töltötte be helyét; de emlékeztetnem kell Áldor urat arra, hogy azon bécsi hirlap, melynek ő tehetségeit oda adta, az osztrák kormány által volt alapítva; tagjait a bécsi kormány fizette a közadóból; ezélul tüzte ki vele Magyarország megsemmisítését, szidalmazta benne a nemzet legszentebb érzelmeit, bevádolta általa a becsületes hazafiakat stb.

Ezt juttassa magának eszébe Áldor Imre úr, és a midőn egy ily hazaáruló vállalatból, mely osztrák bérért magyar nemzetet pusztítani indult meg, tisztán akar előjönni; elébb becsütlje meg azokat az embereket, kik akkor az általa is szolgált „Bécsi Híradó” ellenében védelmezték a haza ügyét, a nép szabadságát, az alkotmány szentségét.

Én nem tagadom meg senkinek azt a jogát, hogy a tévtúrról az igaz utra térhessen; de követelem igen is, hogy azon becsületes hazafiakat, kik minden időben hazájok szent ügyéért küzdöttek, ugyanazon urak ne hajigálják meg most Kossuth nevében kövekkel, a kiknek három év előtti ügyfeleik Schmerling szolgálatában hajigálták sárral.

Ily köbhajtás felém az, hogy én most nem merek a nép érdekében elég bátran szólni, felve a büntetéstől. Én mertem a haza javáért, a nép szabadságáért, az alkotmányért szót emelni hirlap útján akkor, midőn katonai törvényszék elé állított a szerkesztőket; négyszer álltam hadi törvényszék előtt mint szerkesztő; el is ítélték egy évi nehéz fogságra, ezer forint bírságra, a miért védelmeztem hazámat; ki is ítélt a börtönt, míg ki nem bocsátottak, nem könyörögve senkinek; fizettem és nem kértem a nemzetől, hogy térítse meg a káromat; — hanem a mit mint költő kerestem, azt ráfizettem a lapomra, hogy álljon fel egy ellenzéki közlöny, mely fentartsa a nemzet örök jogainak zászlóját, az üldözöttek legkeserűbb éveiben, a midőn Áldor úr az üldözött táborában állt, Madarász úr pedig félre volt és hallgatott — én nem panaszkodtam mindezekért soha. Küzdelmem, munkám, veszteségem, szenvedésem — mind kötelesség volt; nem hánytam fel a hazának soha; most sem a közönségnek mondom azt el, csupán Áldor úrnak, hogy tudja meg felőlem, a mit eddig nem tudott.

S aztán beszéljünk a tárgyról.

Áldor Imre úr magyarázni igyekszik Madarász kérvényének azon pontját, hogy a hadsereg csak negyvenezer emberből álljon. Azt mondja, hogy ők e mellett az általános honvédelmi kötelezettséget „is” óhajtják.

Általános honvédelmi kötelezettséget és még azon kívül negyvenezer rendes katonát? Ezt már éppen nem lehet érteni.

Azt akarja-e Madarász és Áldor, hogy azon nyolczsázezer ember közül, a ki Magyarországon a honvédelemmel köteles: csak negyvenezernek legyen puskája, csak negyvenezer tanuljon hadgyakorlatot, fegyverforgatást? a többi hétszázhatvan-ezer pedig érje be azzal, hogy járhat vasárnaponként üres patronással az oldalán? Akkor világos, hogy soha az uri rend nem fog a mi hadseregünkben közlegénykedni, mert ha hétszázhatvan-ezeren otthon maradnak, hát akkor mind otthon maradnak, a kik meg tudják magukat váltani s meggy katonának csak a földhöz ragadt szegény. Ez nem volna demokratikus gondolat.

Hanem talán azt akarják Áldor és Madarász urak, hogy a hadkötelezett nyolczsázezer emberből csak negyvenezer szólíttassék be időközönként, s az legyen állandó hadsereg.

Itt azután az a két eset fordul elő, hogy vagy azt hiszik Madarász és Áldor urak, hogy a katonai betanításra szükséges két esztendő; s ebben az esetben, hogy a nyolczsázezer honvédkötelezett negyvenezerenként be legyen tanítva, szükségük lesz éppen negyven esztendőre. Annyi ideig nem lesz kedves dolog honvédkötelezettnek lenni. Vagy pedig azt hiszik Madarász és Áldor urak,

hogy az egész nyolczsázezernyi honvédkötelezett számot betanítják azon két esztendő alatt. Ebben az esetben pedig minden öt héten másik negyvenezer embert kellene összehívniok. No ezt a mulatságot nem szeretném végig nézni.

És hátha éppen időközben valamelyik jó barátunknak, teszem fel, a muszkának, kedve kerekedik kétszázezer emberrel előzönlöni hazánkat; azt a negyvenezer embertünk fogjuk-e ellene küldeni, hogy vágja le az utolsó emberig, mint Mohácsnál történt; majd mi többiek csak nézzük és aztán siratjuk a veszedelmet? vagy pedig odafekszünk a lábához, s azt mondjuk: „tedd a nyakunkra sarkadat!” vagy megkérjük szépen, hogy várja be, míg lassan-lassan mink is elkészülünk?”

48-ban ugyan nem így értelmezték a haza védelmének rendszerét.

Pedig az az 1848 a „Nép Zászlója”-ra is fel volna írva.

Hanem a terhei nem kellenek az 1848-diki alkotmánynak ugyebár?

Az 1848-ki honvédelmi rendszer s Madarász és Áldor urak honvédelmi rendszere között az a különbség, a mi különbség van a való és a tréfa között.

Madarász József úr 1848-ban sem akarta megadni a 200 ezer honvédet, kiket az akkori miniszterium kért a nemzettől; mert ő úgy látta, hogy „armány kezelte akkor a nemzet képviselőt”; kapott is ezért Kossuthtól oly leveretést, hogy megelégedhetik róla.

Ítélem meg akárki e hazában, a kinek esze és szíve van; — esze megelégedni a 48—49-iki multakra, s szíve lelkesülni a haza jövőjéért; mi lett volna a magyar nemzet sorsa, ha akkor Madarász úrra hallgat az országgyűlés, s nem szavazta meg a kétszázezer honvédet? s mi fog lenni jövőben a magyar nemzet sorsa, ha most Madarász úr tanácsára hallgat, s önvédelméről jókor nem gondoskodik?

Zágon, május 29. 1868.

Csendes magános munkálkodásom közben csaknem megijesztett az a tudósítás, mit elkésett hirlapi levelekből most látok, hogy t. i. Háromszéken egy al- és egy főreál iskolát akarnak állítani.

A nevelést így nagyon kényes dolog: vigyázni kell körülte, nehogy egy elvétett lépéssel az egész ügyet veszélyeztessük.

Háromszéken a nevelés most jól útba indult. Ez alig nyolcz négyszög mértföld területen van a reformatusoknak egy algymnasiumok nyolcz osztálylyal S. Szent-Györgyön, a katolikusoknak hasonló algymnasiumok nyolcz osztálylyal (4 elemi, négy gymnasialis osztály) Kantábán; van néhány több tanítóval ellátott jó népiskola, még pedig nagyon kedvezőleg éppen különböző vidékeken, pl. a k. vásárhelyi, zágoni, uzoni, s van minden községben falusi iskola. Népünk a nevelés szükségességéről meg van győződve és az iránt kellőleg érdeklődik, a mit bizonyít az, hogy minden iskola népessége évről évre mind több, több. Itt nem kell egyéb, csak a meglevő iskolákat jól szervezzük, jó erőre emeljük, egészségesen fejlődésre segítjük, s Háromszék bizonyosan oly nevelt népet ad a hazának, melynél jobbat kívánni sem kell.

De nekünk reáliskola kell mindenestre — ezt mondják — mert csak a reáliskolából jönnek ki gyakorlati életre képzett emberek. Sőt többet is mondanak: mert ábrándoznak arról, hogy ha reáliskolánk lesz: gyermekeink mind ügyes mérnökök, gazdag iparosok, milliomos kereskedők stb. lesznek.

Nem kell a reáliskoláktól oly rendkívül kedvező eredményeket várni, s kivált mi háromszékiek igekezzünk elfogulatlan helyes ösmerettel birni azokról. A reáliskola éppen egy közép-tanoda, mint a gymnasium; bevégett szakképzettséget nem ad, a ki reáliskolában tanul, annak még polytechnikumba kell menni, ha úgy akar, hogy mint szakképzett ember helyét az életben egészen betöltsé, éppen úgy, mint a gymnasiumból akademiára kell menni. Továbbá a reáliskola is azokat a tudományokat tanítja, melyeket a gymnasium, azzal a különbséggel, hogy holt nyelvek helyett élőket tanít és az órákkal ugy gazdálkodik, hogy a reáludományokra mentől több időt fordíthasson. Szóval: a reáliskolából kijövő ifju még éppen ugy nem kész technikus, nem gazdag iparos s nem milliomos kereskedő, mint a gymnasiumból kijövő. S az sem áll egészen, hogy a reáliskolából jöhetnek csak ki gyakorlati életre képzett emberek. Jöhetnek ilyenek a gymnasiumból éppen ugy, mint a reáliskolából, csak hogy közép tanodai tanulásukat technikai vagy gazdasági iskolában végezzék be.

Hisz hazánkban pár évtized előtt reáliskola nem is volt, mindenki csak gymnasiumban tanult, s mégis vannak éltebb embereink között szakképzett technikusok, iparosok, kereskedők és gazdák. S hogy többen nincsenek, s hogy általában hazánk e tekintetben hátra van, annak nem az az oka, hogy reáliskoláink nem voltak, mert lett volna nekünk ezer reáliskolánk: mégis szegény és hátramaradt nép volnánk, mivel mostoha körülmények között tartottak.

Általában hát én részemről a reáliskolák iránt oly rendkívül nagy előszeretettel nem viseltetem. Ellenkezőleg tudnék azok ellen sokat szólni a valódi alapos, teljes, egészséges lelki képződés tekintetéből. De ezt most elhagyom. és végül csak annyit mondom, hogy

mind a gymnasium, mind a reáliskola csak közép-tanoda.

Én a két névért nem osztanám egy meg az erőt sehol, hanem a hol gymnasium van, azt ugy szervezném, hogy az reáliskola is legyen; a hol reáliskola van, azt ugy rendezném, hogy gymnasium is legyen; így bizonyosan a növelésre fordított erőnek legalább is egy harmada megkimélve fordulna erősítésére a most gyenge gymnasiumoknak és gyenge reáliskoláknak, s leennének helyesen szervezett, jól berendezett reálgymnasiumaink, a melyekből kijövő ifjak ép és egészséges alappal bírnának mind, s biztosan mehetne az egyik tudományos akademiára, a másik technikai, gazdasági akademiára.

Alkalmazva ezen elvbeli nézetemet az előttem álló tárgyra, t. i. a háromszéki iskoláigyre, azt mondom: hagyjunk fel itt egészen az új iskolák állításával s tervezésével, mert az erő — szétforgácsolás — tehát bizonyosan káros, és egyestőlünk első és nem első, kik igaz és őszinte indulattal vannak itt a nevelés előmozdítása iránt, egyesüljünk abban, hogy meglevő két iskolánkat s népiskoláinkat erősítsük, helyesen és jól szervezzük, kellő életnek indítsuk. Ha Sz. Györgyön egy, K. Váshelyen is egy jó erős, egészséges reálgymnasiumunk lenne, ezenkívül néhány vidéki több osztályos jó népiskola, s minden faluban egy-egy kisebb iskola: mi kívánni valónk lehetne nekünk még e tekintetben? Azt, hogy a sz. györgyi iskola retormatusoké, a kantai vagy k. vásárhelyi a katolikusoké, én nem is említem; minden iskolát ugy kell szervezni, hogy oda nyugodtan vihesse gyermekét akárki.

Ajánlom véleményemet azon bizottság figyelmébe, mely ezen tárgyan ki van nevezve, s kész vagyok ezt, mit itt sietve röviden leírtam, szóval bővebben is felfejteni, ha vagy egy ülésre elmehetek. *)

Demeter Sámuel.

A radnóthi kölesön- és takarékmagtar alapszabályai.

Jegyzőkönyv, mely felvételre alólírtak által Radnóth községében, az 1864-dik évbéli vizkárosultakkal és a segélyezésre igényt tartókkal, 1865-dik év április 15-én.

Jelenlevők, alólírtakon kívül: Hamar András, Szakács Ferencz, Fehér István, Szász Dani, Molnár István, Szekeres Dani, Magyaros Dani, Szekeres István ifj., Hamar Mihály Zsigád, Balog Gábor, Hamar István ifj., Kónya Miklós stb.

Mi radnóthiak, az 1864-beli árvíz által károsultak és a segélyezésre kiittöztek elhatároztuk, hogy a magyarhoni magyar testvéreink által nekünk részünkbe juttatott hetven o. é. frt összegből takaré- és kölesön-magtar alakítsunk. A velünk közölt ns, küküllőmegyei segélyző bizottmány ki dolgozott alapszabályait magunkévá tesztük és köteleztük magunkat, annak minden pontjaiban foglaltaknak eleget tenni, és emléke okáért jegyzőkönyvbe iktatni köteletségünknek ismerjük.

1. Választatik felügyelőül három községi jellemes lakos, és ezek elnökül egy alapító tag.
2. Alapító tag az, ki a takarékmagtar részére öt véka szemes törökbuát ajándékoz.
3. A magtar részére jelenleg csakis törökbuza vásároltatik könnyebb kezelés tekintetéből.
4. A ki kölesön veszen, minden véka után félvékát ad kamatot szemül, még pedig törökbuza szedés után 6 héttel tőkéstől.
5. Tartozik a kölesönvevő, külső birtokkal bíró legalább egy kezest állítani, kötelezven magát nem fizetés esetében csak a falu előjáróságát minden felelősséggel kikérülésével, végrehajtóul elismerni. Oly kölesönző, ki pontosan nem teljesíti

*) A „Székely Közlöny” szerkesztőségét szivesen kérem ezen levelem átvételére.

kötelezettségét, más évben nem tarthat igényt kölcsönzésre.

6. Három évig a teljes gabonaösszeg kölcsön adatok, azután egyharmada, hét év múlva fele tartálékul fog a magtárban tartatni, egy nótalan be-következendő inség megakadályozására.

7. Azonban a tartalékokéknak kisebbsége, a helység lakóinak száma kétszeres nagysága azon összeg, melyet a község, illetőleg az évre nézve felállított bizottmány és alapító tagok, elégségesnek határoznak a rendkívüli szükségek eltávolítására.

8. Ezenfelül levő gabona eladatik és ára egy a községben létesítendő kisegítő-kölcsönpenztár felállításának alapjára fordítatik.

9. Évenkénti számadását a kölcsön-magtár választmány minden felsőbbség kikerülésével, a külköllömegei fiók-gazdaegylet választmányának tartozik beadni.

D. u. s. Manyari Mihály, Hamar István id., Nagylaki István, választmányi tagok. B. Bornemiza József, a segélyző bizottmány küldöttje és pénz átadó. Z. Kónya Dániel, megválasztott igazgató-elnök, pénz átvevő. Popp, m. k. szolgabíró.

Jegyzőkönyv, mely felvettett 1866-dik év november 17-kén Radnóthon, melynek következtében az elnök által előterjesztett 28 pontokba foglalt új alapszabályok lettek elfogadva és a t. tisztségnek előterjesztve.

Jelenlevők: Az 1864. április 15-kén megjelentek közül, a gyűlésben jelen voltak: Z. Kónya Dániel igazgató, tiszteletes Nagy Sámuel, tiszteendő Nyárádi (Nerasteanu) Péter g. k. lelkészek; Bölöni Szabó Ferencz, Szabó István iskolatanító, Nagy Lajos, Oltvány György falusbíró, Sztojka Vaszi, Hamar András, Okos György, Szakács Ferencz, Rusz Juon, Tilinka Thader és Váradai János.

Alapszabályok.

1. Az 1865. év apr. 15-kén elfogadott alapszabályok ezen szabályoknak hatóságilag való megérősítése és azonnali érvényre jutásuk meg-szünnek, azonban azon szabályok mégis azokra nézve, kik a kölcsön- és takarékmagtártól 1865-és 1866-ban kölcsönöztek, érvényesek maradnak mindaddig, míg az illető adósok tartozásait be-fizetik. Az új kölcsönzőket az alábbi irt pontok kö-telvezik.

2. A magtárkezelést vezeti egy igazgató, egy ellenőr és egy magtárnok, kik számadásait éven-ként december elejével tartoznak nyílt gyűlésbe megtenni, helybenhagyás után az alapítók, hely-mint a választmánytagok aláírják, a nem várt hiányt azonban a kezelők rögtön tartoznak helyre-állítani.

3. A magtárkezelők, kik minden névvel ne-vezendő javaikkal állnak jót a rájuk bízott magtár-gabonáért, a községben legalább belső telekkel bi-róknak kell lenniök. Ide nem tartoznak az erkölcsi testületek fejei, mert ezekért jót áll hivatalos álla-suk. A 2-dik pontba kiirt kezelők ezenkívül még egymásért is tartoznak kezesessé vállalni.

4. Az igazgatók tartoznak külön-külön jegy-ző-, valamint bevételt és kiadást tartalmazó pontos könyveket vezetni, melyek a részvényes alapítók ugy, mint a kölcsönzők és kezesek neveit és a mennyiséget tartalmazza. Erre nézve:

5. B számadások vezetésére az igazgató tar-tozik a magtár költségén a szükséges könyveket megszerezni és nyomtatott köteleveket a kölcsön-zők számára kiállíttatni, melyért a csekély illetéket az érdekeltek fizetik és az ezért begyűlt pénz a számadási bevételbe iratnak.

6. A kölcsönözni kívánók tartoznak magukat az igazgatónál minden év április 1-én bejelenteni, hogy így április 15-ig a kívánt gabona kiosztat-hassék a magtárnok által, az igazgató és ellenőr által aláírt utalvány után. Az utalványok a magtár-nok által a számadáskor előmutatandók.

7. A ki kölcsön veszen, 1867-dik év április havában kötelezi magát minden egy véka után egy félvéka kamatot fizetni, ezt pedig tartozik az illető minden év november végével tőkéstől együtt jó száraz gabonába lefizetni. A kölcsönvevőskor egy kezes is tartozik a kölcsönvevő állítani, ki magát a kötelevélbe beírattja és az adóssal együtt aláírja.

8. November havában, midőn a kötelezett kö-telvezettségének eleget tett és adósságát kifizette, az igazgató tartozik a nála levő kötelezvényt vissza-adni.

9. Ha a kötelezett a 7-dik pontnak annak idejében vonakodnék eleget tenni, a kezesse kény-szeríthetetik azt tőle felhajtani, vagy érte kifizetni, mely kötelezettségnek ha egyik sem akarna meg-felelni, hatóságilag felveendő, melynek költségét az adós és kezesse tartozik hordozni; mert a kölcsön-magtár ok nélküli kiadások nem szabad hogy ter-heljék.

10. A pontos nem fizető jövőre kizáratik a magtár jótékonyosságának élvezetétől.

11. A 2-dik pontban irt kezelők, alapító ta-gok is kell egyszerűsrimd hogy legyenek.

12. Alapító tag az, ki a magtár részére bi-zonyos mennyiségű gabonát búzába, rozsa vagy tengeribe fizet 1868-tól kezdve 10 évig követke-zőleg:

a) a ki magát kötelezi, hogy 10 véka alatt a magtárnak 20 vékát a fennirt gabonából pinto-san befizet;

b) a ki 20 vékánál kevesebbet és

c) a ki 20 vékánál is többet.

13. Mint alapító tag, tartozik kötelezettségét évenként a szerint, a mint magát kötelezte, pinto-san befizetni, vnnakodás esetében a 7-dik és 9-dik pontok fognak ellenek — mint adósok ellen — egész erejében felhasználtni.

14. Midőn az alapítótagnak részletfizetése le-járt, ha ez az általa meghatározott idő előtt történ-is, élvezi betett gabonája után a magtár jótékony-ságát, mihielyt az általa fizetett utolsó részlet is egy évig a magtárnak jövedelmezett, és pedig:

a) a betett 10 véka után évenként 2 vékát azon minőségű gabonából, melyet befizetett.

b) 15 véka után 3 vékát,

c) 20 " " 4 " "

d) 25 " " 6 " "

e) 30 " " 8 " " stb., még pedig a gabona kiosztáskor, minden év április havában.

15. A ki mint részvényes magát beírattja és e kezelőktől részvényíratot — könyvecskét — kap, tartozik 1866-dik éven számítva, évenként a 7-dik pontban megjelölt időben pontosan befizetni; olyan részvényes, ki pontosan nem fizet, a körül-ményekhez mérve, a 13-dik pontot is tekintetbe véve, kizáratik, ha még csak egy részlete lenne is fizetendő, a takarékmagtár jótékonyosságának élvezetétől. 14. pont a), b), c), d), e).

16. Bárki által betett alapítványt és bármény-nyi legyen az, sem neki, sem ivadéknak, törvé-nyes örökösének többé vissza nem adatik, hanem élvezi a 14-dik pontban foglalt jótékonyaságot.

17. A magtár jövedelmének célszerű hasz-nálatjáról, a fennebbi pontokat kivéve, jövőre nézve határoznak és rendelkeznek az igazgatók, az ala-pító részvényesekkel egyetértőleg.

18. Az 1867-dik évben köteleességük lesz az igazgatóknak, a gabona elhelyezése tekintetéből, egy célszerű magtárt úgy előállítani, hogy abba már november havában gabona gyűjthessék a magtárnok által.

19. A magtárnak minden évben legalább két-szer közgyűlése leendő, melyre az igazgató tartozik az illetőket meghívni.

20. Magánérdek, vagy bármiert is a magtár-ból semmi sem szabad az alapszabályok határoza-tain kívül, vagy az illető választmányok és alapító tagok beleegyezése nélkül elajándékozni, vagy fel-használni. Ha valamely kiadás szükségesnek bizo-nyul be, a felett a gyűlés, vagy bizottmány hatá-roz és ez jegyzőkönyvbe irandó, s a jelenlevők által aláíratik.

21. 1866-dik éven kezdve kapnak a magtár-igazgatók évenként a felügyelet és pontos keze-lésért 1871-ik évig 100-tól 5%-ot, ezen időn tul pedig a körülményekhez mérve, határozatilag.

22. Mivel mindennemű őszszel begyűlt gabo-nának tavaszig száradása és apadása van, szintugy kap a magtárnok évenként 100-tól 5% apadást.

23. A magtár ezutánra is jelentkező részvé-nyeseket bármikor a 12-, 13- és 14-dik pontok szerint elfogadni kész.

24. A részvényesnek szabadságában áll, a magtár javára, vagy örökre lemondani az ötöt illető járulékról — ha illetéket befizette — vagy azt bár-kinnek oda ajándékozhatja, szem előtt tartva a 16. pontot.

25. Midőn annyi részvényes lesz, hogy abból bár hat személyből álló bizottmány alakulhat, ezek azután a gyűlésben közkarattal votum szerint választják az igazgatót, ellenőrt és magtárnokot.

26. Szavazással — votum — csak részvénye-sek birnak, ezek pedig részvényigéretnek szerint, p. o. 5 véka után egy votum, 10 után kettő, 3 votum 15 véka után, s így tovább minden 5 véka egy votum, Senki magát a szavazásnál más által nem képviseltheti.

27. A begyűlendő gabonából, kivéve az el-kerülhetetlen szükségeket, melyek fennebb elég vi-lágosan jelölvék, nem szabad semmit 1870-ik évig eladni, ekkor $\frac{1}{4}$ -de a szűkölködők között köl-csönre kiosztandó lesz, $\frac{1}{4}$ -de a magtárban a kü-rülmények- és terméshez mérve — ha szükséges — megtartatik, fele pedig május, június havában el-adatik és a begyűlt pénz egy takaré- és kölcsön-penztár alapjául fog tekintetni, s mint ilyen új pénz alapszabályoknál fogva lesz kiosztandó.

28. Ha azonban a 27-dik pontban megírt idő előtt is a magtárban a közszükséglet meghaladó gabona gyűlt volna össze és a kivételre kölcsön-zők nem jelentkeznének, a gabona annak idejében eladatik és pénzalappá lesz.

Z. Kónya Dániel, m. k. igazgató elnök.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése június 4-kén.

A képviselőház mai ülésében Somsich Pál a 15-ös pénzügyi-bizottáságnak a jövedékekre, fo-gyasztási adókra és illetékekre vonatkozó törvény-javaslatok tárgyában készített véleményes jelenté-sét nyújtja be, melyet Kerkápolyi Károly, mint előadó, felolvassván, annak kinyomatása a módosi-tott törvényjavaslatokkal elrendeltetett.

Madarász József erre egy halmoz kérvény-nyel, melyeket nemzeti színt szalaggal fűzött kü-rül, fellépett a szövekre és név szerint felsorolva, 131 községnek kérvényeit nyújtja be, melyeken ezek az 1867-ki állapot megváltoztatását és az ön-álló államlét visszaállítását kérelmezik. Rajta kívül

még Stoll és Halmossy nyújtottak be kérvé-nyeket.

Csanády Sándor interpellálja a közoktatási minisztert az 1848. XX. t. czikk tárgyában. Ő azt óhajtott volna, hogy a kormány felfogva hatását, legalább azon 1848-ki törvényeknek szerzett volna érvényt, melyeknek a jobboldal megkegyelmezett. Ilyen a XX. t. cz., mely még mindez ideig nem lépett életbe, miben a miniszter részéről mulasz-tást lát.

Borlea Zsigmond felbontott levelek tárgyá-ban kérdi a keresk. minisztert, hogy van e tuda-mása a hivatalnokoknak ily visszaéléseiről és szán-dékozik-e elrendelni, hogy ez továbbra meg ne tör-ténjék? Gorove miniszter kijelenti, hogy nincs tudomása róla, és hogy meg fogja vizsgáltatni az ügyet a felszólaló képviselő közbejöttével és rész-vételével.

Manojlovics Emil az uzsorátörvényt ille-tőleg interpellálja az igazságügyért, ki kijelenti, hogy legközelebb fogja az iránt a már kész tör-vényjavaslatot előterjeszteni.

Ezzel az ülés eloszlott.

KÜLFÖLD.

Bismark gróf és a béke.

Bamberger, a jeles hírl. német hírlapíró, ki az éppen most elszlott német vámpailamentnek is egyik legkitűnőbb tagja volt, levelet intézett válas-zóihoz, melyben következőleg írja le Bismark gróf nézeteit egy Franciaországgal támadható háborút illetőleg:

„Megjegyzésre és közutdomásra méltó tény, hogy a porosz miniszterelnök elvből van ellene a háborúnak Franciaországgal, mert aképp vélekedik, hogy ily háboru igen sajnos zavart idézne elő Né-metország kifejlődésében; a gróf továbbá azt hiszi, hogy a legfényesebb diadalt is csak a legnagyobb áldozatokkal lehetne megvásárolni; mert a vereség annál féltékenyebbé tenné a francziákat, kik az-után újabb háboru által igyekeznének az előbbinek veszteségeit helyreállítani. Sok ember úgy vélekedik, hogy Bismark gróf két nagy hibát követett el: először abban, hogy később volt Nikolsburgban a Majna vonalat elfogadni, mint Poroszországot hábo-ruba keverni Franciaországgal; s másodszor ab-ban, hogy nem támadta meg rögtön Franciaorszá-got a luxemburgi kérdés alkalmával, midőn Porosz-ország még olyannyira fellülta Franciaországot mind fegyverzetével, mind hadi szervezetével.

„En azonban — ugymond Bamberger úr — „azt hiszem, hogy e két hiba Bismark grófnak, mint ügyes és talpraesett államférfinak, nagy mér-tékben becsületesre válik. En részemről nem is hi-báztatom Bismark grófot, ha azon elvhez ragasz-kodik, hogy egy háboru e két nemzet közt a lehető legnagyobb csapás volna mindazok közt, melyek bennünket fenyegetnek; és mig ily háboru elkerül-hetlensége a napfénynél világosabban bebizonyítva nincs, első köteleességünknek tartom azt meggátolni, és időt engedni Európának, miszerint megszabadít-hassa magát azon viszonyoktól, körülményektől, melyekből e veszély eredett.”

Igen szép Bamberger úrtól, hogy ily nemes indokokkal tesz fel Bismark grófnak. Mások azon-ban úgy vélekednek, hogy a miniszterelnök sokkal hosszabban és sikeresebben játszott a katonásdi, semhogy fel lehetne tenni, hogy most hirtelen holmi szelidebb elvek juhásztították volna meg különben igen harcias kedélyét. Azután talán azt a negéye-zett aggodalmat a Németország kifejlődésében tá-madható zavar miatt nem is kell egészen betű szer-int venni. Bismark gróf sokat beszél a má, és foly-vást sokat beszél Németországról; s ma már egy józan és szabadelvű ember sem kételkedik benne, hogy egy erős és egységes Németország legjobb biztosítéka volna az európai békének. Ámde eddig legkisebb jele sem mutatkozott annak, hogy „Né-metország” Bismark gróf és a porosz államférfi-ak aikain egyebet jelentett volt, mint Németország legnagyobb részének beolvadását a porosz monar-chiába; s ha ez nem sikerülne mindentűt, mint p. o. a dél-német államokban, bizonyos hübéri viszonyt a Hohenzollern-ház és az észak-német szövetség-hez nem tartozó német államok közt. Szóval: Po-rozország hegemoniája, nem pedig az egységes Németország államjogilag elismert autonómiaja a cél; s hogy e mesterfogásokkal szőtt combinatió-ban mi nyomorult szerepet játszik az alkotmányos szabadság, tudhatja mindenki, ki mintegy öt év óta Poroszország és legújában az észak-német szöv-et-ség rövid parlamentáris életét figyelemmel kísérte.

Hihető ugyan, hogy Bismark úr éppen e pil-lanatban restlene háboruba keveredni Franciaor-szággal, és a legújabb, különben igen jelentéktele-n katonai reductiók kétségtelemtől e békés hangulat fitogtatására vannak számítva. De köztudomásu do-log, hogy a nagy porosz államférfi még egy kis mellékes politikát is úz — aní eigene Faust. A po-roz politika, kivált Sadova óta, szomszédja pa-lánkján is szeret néha át-átkacsintgatni; s az a kacérkodás és bizalmas suttogás Berlin és Szent-Pétervár közt, meg azok a Berlinből Bukarestbe, és talán Belgrádba is érkező ágyuk stb. nagy mér-tékben devalválják annak a békés hangulatnak ér-tékét. Egyébiránt Európa úgy vélekedik: ha Bis-

mark gróf akár elvből, akár az opportunitás inté-senél fogva komolyan békére szánta el magát, tud-va azt, hogy Ausztria minden áron a békét óhajta fenntartani, s hogy Anglia egy európai háboru ese-tében nem fogna semleges maradni, hanem a békét védő hatalmak pártjához fogna csatlakozni, nem látjuk át, mi módja vagy indoka lehetne Francia-ország az európai békét megzavarni, mi által a polgárisult világ minden hatalmait önmaga ellen zúdítaná, és egy új Waterloot készítené az uralko-dó dynastiának.

A háboru, mint a béke eszköze.

E czim alatt jelent meg Párisban névtelenül egy 30 lapra terjedő röpirat. A röpirat szerzőjé-nek véleménye szerint a közbizalom helyreállítá-sára egyedüli eszköz a Poroszországgal elleni rövid, de eldöntő háboru. Először is azon sajátzerít tényt emeli ki, hogy Napoleon császár összes békés nyi-latkozatai dacára általános aggodalom létezik az iránt, hogy Franciaország nem akar valósággal békében maradni; noha az nagy engedékenységet tanusít, s noha Poroszország vonakodik a prágai szerződés 5. cikkének létesítésétől. Senkitem lep-het meg, ha Franciaország most ezen ügyben di-plomatiai uton beavatkoznék, mivel noha ő nem volt szerződő fél ama szerződésben, ő iktaltatá be abba az Észak-Schleswigre vonatkozó záradékot. Maga azon tény, hogy még eddig nem szólalt föl, bármely más időben elegendő lett volna Európa megnyugtatóására. Az említett folytonos aggodalom okai ki voltak mutatva a császárnak 1863. novem-berben tartott megnyitó beszédében; e szerint ezen okok a túlzott fegyverkezések által fűttartott köl-csönös bizalmatlanságban állanak. Azonban most már közeledek azon perc, melyben a francia kor-mány kénytelen lesz Poroszországot a szerződések tiszteletben tartására hívni föl, s attól ama garan-tiákat követelni, melyeket két év óta követett po-litikájá tett nélkülözhetlenekké. Ezen garancia nem lehet más, mint — valóságos lefegyverkezés. Ha ezen kérdés fel fog tétetni Poroszország elé, s ha az a lefegyverkezés s a háboru közti választásra fog felbivatni, vajlon békés lesz-e Poroszország vá-lasza? A szerző attól fél, hogy az nem lesz bé-kés. Már ha a háboru fogna elhatározatni, vajlon rövid lesz-e az, vagy hosszabb? Az rövid lesz, mi-vel korunkban a hosszas háboruk lehetetlenek. Vajlon sikerteljes lesz-e az Franciaországra nézve? Ezt senki sem mondhatja meg bizonyossággal, mi-vel Európa jelen helyzetében egyetlen hatalmasság sem számíthat föltétlenül valamely szövetségre. Mindazáltal nagyon valószínű, hogy Poroszország Oroszország támogatásában fog résztvenni, s ezért kívánatos, hogy az események siettesseken, mivel Oroszország jelenleg kevésbé van elkészülve, mint egy-két év előtt volt. Angolország természetesen semleges fog maradni. Ausztria Franciaországgal lesz, ha Oroszország Poroszországhoz csatlakozik. Ugyanezt mondhatni Dániáról s Hollandról, mind-ketten Poroszország becsúgyának megakasztását óhajtván. Olaszország azon hatalmasság mellett lesz, melyre legalább szüksége van. Ezen hatal-masság pedig Franciaország. De ez utóbbi leg-jobb szövetségeseit Németországban találalja föl. Ezen tekintetben is a jelen perczig igen kedvező. Ugyanis Sadova után számos német illusiokat táp-lált a porosz becsúgy természete iránt. Ezen illu-siók most elenyésztek, s nem is fognak újra föl-mérlülni; azonon később a porosz uralom teljesen meg lenne alapítva, s akkor későn lenne Német-orországot felszabadítani. Most Németország felszaba-dítása volna a háboru valódi célja. Ezenfelül Po-rozországnak ellene vannak a katolikusok s a demokráták. De mindenekfölött ellene van annak a német nép valódi geniusza, mely ellenzi, nem ugyan a nemzeti egységet, hanem az egység nevében rá-szabatni kívánt elnyomó összpontosítást. Valóban, ha Franciaország hódítási háborút tervezne, egész Németország Poroszországgal mellett lenne, de attól nem kell félni. Napoleon valamint az olasz függet-lenséget tisztelte, ugy Németországot is tisztelni fogja. A háboru elmúltával Németország dolga lenne, magát ujraszervezni. Franciaország legfő-lebb is oltalmazni fogná a népakarat nyilvánulását. Bajorország természetesen megtartandja dynastiá-ját. A Poroszországgal rokon badeni uralkodóház el fog üzemni, s az egész Svábsország csupán egy államot képezend a württembergi ház alatt. Alsó-Szászország visszanyerend németi dynastiáját; a guelphek dynastiája ugyanaz leendő Északon, a mi Bajorország Délen. E czélból Hannovera vissza-adatnék törvényes fejedelmének, a Westphália s az oldenburg hercegség ahhoz csatoltatnék. Végre Poroszország az Elbén túl fogja visszasszoríttatni.

A röpirat szerzője reméli, hogy a hódítók nem fognak visszaélni győzelmükkel, mint Jéna után történt. Poroszországnak compact, s jól kikerekített királyságnak kell maradnia, s ezért Magdeburgot, s az Elbe balpartján eső egész területet birtoká-ban kell hagyni. Az új confederatio defensiv jel-lemmel fog birni, az északi confederatio aggressiv jelleme helyett. Ily szervezet mellett Németország a nemzeti egység összes előnyeit élvezné, az összpontosítás hátrányai nélkül, s minden külmegtáma-dás ellen biztosítva lenne.

A röpirat akké végződik:

„Mi nem állíthatjuk, hogy ezen terv léte-sítése jövőre minden háborút lehetetlenné tenné. De

annyt állhatni hiszünk, hogy Európának egy, a nép ohajtásaival s a nemzetiségek elvével összhangzó szervezése, oly szervezet, mely helyreállítaná Lengyelországot, hátrább szorítaná Oroszországot, a Duna torkolatait Ausztriának adná, Törökországot megoltalmazná az azt félszázad óta fenyegetett veszélyek ellen, Németországot népe geniuszával összhangzó módon szervezné újra, sok időre eltávolítaná az Európát jelenleg aggodalomban tartó főbb háború okokat. Ha a háborúnak ilyen eredményei lennének, azt nem lehetne fájlalni. Fontoljuk meg a jelen helyzetet. Az — mint a császár mondá — „se nem a béke annak biztonságával, se nem a háború annak kedvező esélyeivel.“ Ellenben az általunk most vázolt helyzet a kedvező esélyek melletti háború után a béke lenne annak teljes biztonságával.“

A röpirat szerzőjét még gyaníthatólag sem lehet tudni.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A honvédtiszteknek, kik a legfelsőbb kegyelmi tény következtében, mint volt osztrák tisztek nyugdíjra tartanak számot, több ezredparancsnok a szolgálati idő bizonyítványt így adta ki: „N. N. 1848. — én a magyar forradalmi seregbe állttem.“ (in das ungarische Rebelleneheer übertreten). Ez ellen fölmerült panaszkor folytán gr. Andrassy közbenjárására, ő Felsége meghagyta, hogy ezen kifejezés használtassék: „ő a kir. magyar honvédseregbe állttem.“

— Kolozsvár ismét érdekes napnak néz eléje. A polgármester-választás küszöbén állunk; idejét holnapra határozta a kommunális közlelbi gyűlése. Jelöltekben nincs hiány; ki lesz a választott? a közel jövő adja meg.

— Magyar bélyegek jönnek forgalomba e hó 20-dikán. Julius végén túl a mostaniak érvénytelenekké válnak.

— A „Debatte“ meghazudtolja azon hirt, hogy Andrassy gróf a honvédelmi miniszterségről le fog mondani. Szintúgy alaptalan minden többi kombináció Klapka és mások honvédelmi miniszterekké, valamint Vetter a honvédség főparancsnokává kineveztetését illetőleg. Mindezen dolgok iránt a kormány még egyáltalán nem határozott.

— A horvát országos küldöttség munkálát befejezte. A horvát propositiók több pontban éppen nem mondhatók kedvezőknek, így Fiume kérdésében és a pénzügyi kérdésben, hogy egyszer mindenkorra (?) 1.500.000 forintot igényeljen évenként, követelvény, hogy ebből Magyarország fedezze minden költségét Horvátországnak; quótát, államadósságot, központi kormányt, külön horvát minisztert stb. A magyar küldöttség ezen propositiók ellenében ellen-propositiókkal fog fellépni.

— Az ezredeknél eddig divott különböző színel hajtókák új változtatásnak esnek alá, a menyiben egyforma színtiek hoztak be és pedig a 24 dragonyos-ezred citrom-sárga, az uhánus sötétveres, a gyalogsági seregredek pedig világos-veres (mint a minót a württembergi 73 dik gyalog-ezred visel) hajtókákat fognak kapni. Továbbá az ezredek közötti különbség jelzésére az egyenruhák gombjain számok lesznek, mint ez eddig még csak a vadász- és tüzér-ezredeknél volt alkalmazásban.

— Kereskedőink vasárnapra tervezett s nagyszertűnek ígérkező májálisát esztűrtűkre verte el, a mint látszik, ez évben gyakran jelentkező eső.

— Komoly való, szemtanúi voltunk, falusi ember volt, nem szokta meg eléggé a közsürönyokat, s lába a belső farkasutczában kifeszamodván, fájdalmasan sohajtott fel: „Muzsák utczája, hát már soha sem jön el a te új kövezet!“

— Szamosújvár, jun. 4. 1868. Doboka megye bizottmányának m. hó 23-kán tartott üléséből Királyné ő Felségehez következő felirat intéztetett: Felséges Császárné és Királyné! Legkegyelmesebb asszonyunk! Midőn Felséged nemes hivatásának legfájdalmasabb, de egyzersmind legmagasztos feladatát közelebből hazánk földjén teljesíté, s ezáltal csecsemője szívében a szülőföldhöz minden emberrel közös vonalmat, azon tesztülethez kötö, mely eddig, kevés kivétellel, mindig viszályok küzdtere volt, meglehet a természetes anya hozott áldozatot a népek anyjának. De, ha meggondoljuk, hogy e házra néve egy új korszak kezdődött, melynek szerencsés előjeleire Felséged kegyességének és jószágának annyi befolyása volt, s hogy akkor, mikor a haza boldogítására törekvést a trónon ülők hordják buzgón szívűken; csak jogosan lehet remélni, hogy a nemes példale fog hatni mindentűve fölbresztetni a haza iránti szent kötelesség érzetét, alapjául egy szebb jövőnek, melyben Felséged újdonszültötte is boldog lesz. Engedje a Mindenható, hogy e fenséges kisdeddel, Felséged és királyi férjének örökös szemei előtt együtt fejlődjék hazánk boldogsága, melyben örömmel leljen annak minden polgára okot, őszintén szeretni kötelességeit, uralkodóját, törvényeit s a törvényes szabadságot!

— A szász-régeni vidéki kaszinó, úgy az olvasó-egylet évenkénti közgyűlésének, ez alkalommal együttesen megtartása, f. év aug. 6-án d. e. 8 órára a kaszinó természeténél fogva határozta, melyre az illető tagok tisztelettel meghívattak. Szász-Régen, jun. 4. 1868. Gaia Elek, alelnök.

— Perezel Mór, fájdalmas családi szerencsétlenség érte. Derék leánya Irma, Ghyecz Gyula ügyvéd jegyese, június 4-kén elhunyt tüdővészben.

— Bratiano, rumén miniszter, tegnap Pestre érkezett.

— A hátultöltő fegyverek behozatala következtében egy katonai bizottmány új betanítási és új hadgyakorlati szabályzatot dolgozott ki, melyeket egy új hadmozgalmi szabályzat követend. Az első sor térdelve lö, s a szuronytámadás csak ritkán fog alkalmaztatni, annál nagyobb súly fektetnek tüzelésre és a szétszórt csapatokbani tüközésre. A tornázás általánosan meghonosítottatik a seregnél.

— Haynald Lajos érsek Rómából Pestre érkezett.

— Szilágy-Somlyón, hol Bem tábornok először vette át magyar seregek vezetését, az alispán-választás alkalmával szóba jött, hogy a hősnak megfelelő emléket kellene itt állítani, s a gyűlés azonnal megkezdte, csakhamar szép összeg gyűlt egybe.

— A meteorok megindultak. F. hó 3 kán Pest felett repült el kettő, Slavetinsban Horvátországban ismét kettő esett le május 22-dikén. Előbbiek öklöl nagyságúknak látszottak; utóbbiak egy lábnyi átmérőjűek.

— Az erd. kormánysek egyik íraka, Csath Kálmán, segédfogalmazóvá nevezetett ki a közlekedési miniszteriumhoz.

— Újabb műkedvelői előadás van tervben, talán a jövő hó hozza meg. Egy nagyobb-szerű darabot akarnak színre hozni. Nagy haladást tanusított tornászaink ismét fellépnek; s ha jól tudjuk, a vívók is azok lesznek, kik a multkor anynyi ügyességet fejtettek ki: Fenyő L., Rösler A., Ebergényi D. és Madán Ferencz.

— A Deák-párt Hevesmegyében is mindinkább sorakozni s tért foglalni kezd.

— Az általános európai táviratügyi értekezlet f. hó 12-kén fog megnyitni Bécseben báró Beust elnöke alatt.

— Napoleon herezeg f. hó 6-án Bécsebe érkezett.

— Szolnokon egy ember közelebbi ismeretséget kötött a mennykövel. Átjárta a tizes isten-nyila, végig futott tagjain, balkarján, hátán le lábába, míg végül szétrepezette csizmáját s eltűnt. A villámsújtott férfinak különben most semmi baja, jár, dolgozik, beszél. A kérdezősködésekre azt feleli, hogy ő nem tudja mi történt vele; mintha számtalanszor a levegőbe dobta volna s vissza a földre. Bal karján látszik némi perzselés, s egyébről nem panaszkodik, mint, hogy fáj minden csontja.

— Seps-Szentgyörgy. tisztelt szerkesztőség! A „Közöny“ egyik számában árkosi rendes levelező úr, a Rikán belőli honvédegylet által S. Szentgyörgyön folyó évi február hava 22-én tartott bál jövedelmét érintette ugyan, de mivel adatai a tény valódi állásával nem éppen tökéletesen egybehangzó; szolgáljon a következőknek annak kiegészítésül: Az összes bevétel tészen 397 frt 95 krt és 1 darab aranyat. A kiadás pedig 153 frt 10 krt, s e szerint a honvédegylet javára készpénzben megmaradt 244 frt 85 krt és 1 darab arany. Az 1 forintot belépti jegyre felül fizettek: mlgos gróf Kálnoki Imre 9 frt, Lázár Mihály 1 darab aranyat, Antos Ferencz 4 frt, Horváth Ignác 4 frt, a rétyi ns. közönség 4 frt, Kohn József 4 frt, Ötves Pál 2 frt, báró Rauber ezredes 4 frt, Zethal Ferencz 4 frt, Imreh Elek 4 frt, Hinleder Guidó 2 frt, Brassai László testvérek 5 frt, Gazda plébános 2 frt, a bikfalvi ns. közönség 10 frt, Bogdán fivérek ajándékoztak 10 font steárin gyertyát, fontja a 62 krt tészen 6 frt 20 kr, gr. Haller Luiza 6 mlgától 5 darab jegyért 5 frt, Seps-Szentgyörgy ns. város közönsége a táncztermet ingyen engedte át. Bízalommal kérem a tisztelt szerkesztőséget sziveskedjék a fennebbieket becses lapjába felvéve, az eredményt köztudomásra juttatni. Vida Dani.

— M. Vászárhegyről Rudai Bógya Ágnes saját és férje Péchy László, egy gyermekei: Gyula, János, Lajos, Kálmán és László, valamint minden rokonok nevében fájdalomtört szívvel és bánatos kebellet tudatja a legjobb anyának, napának, nagyanyának és rokonok gyulafehérvári Balogh Rózália özvegy Bógya Józsefnének 1868. jun. 3-án esti 10 órakor, élete 76., özvegysege 6-dik évében a végszenések buzgó fölvetése után, öregsegi végegyengülésben bekövetkezett elhunytát. Béke hamvaira!

— Borzasztó földrengések — a Sandvich szigeteken. Az amerikai lapok szörnyű dolgokat írnak ama földrengésekről, melyek márcz. 27-től ápril 1-ső napjáig a Sandvich szigeteken iszonyú pusztításokat okoztak. Márczius 28-tól ápril 13-áig nem kevesebb mint 2000 földingást észleltek Waischinában, több helyütt megnyílt a föld s egy 60 lábnyi magas víz hullám, mely egy negyed mérföldnyire hatolt előre, mindent magával sodort. Száz emberélet és sok ezer ló s szarvasmarha esett áldozatul. Különböző kráterekből izzó lávafolyamok rohantak egy óra alatt 10 mérföldnyi sebességgel a tenger felé, útjukban mindent elpusztítva, s a tengerben új szigeteket képeztek. Egy újon alakult, két mérföldnyi kráterből tüzes szikladarabok repültek fel 1000 lábnyi magasságra a levegőbe, úgy, hogy a tüzfényt köröskörül 50 mérföldnyire látni

lehetett. A legerősebb ingást ápril 2-án észlelték. A nyomor és inség borzasztó, Megjegyzendő, hogy e szomorú eseményt San-Francizskóból már mult hó első napjaiban táviratilag jelentették.

— Egy valakinek igen sok szabad ideje lévén, vagy tán jobban mondva éppen semmi dolga és egyéb foglalkozása nem lévén, belekapott a hajszálak megszámlálásába. Jegyzőkönyve következő eredményeket tüntet fel: a szőke fő hajszálai 140,400, a barnaé 109,440, a feketéé 102,962, a vöröse 87,740 szál, természetesen az élet viruló korszakában.

KÖZGAZDASÁG.

Erdély legfontosabb nemzetgazdasági kérdéseinek szellőztetése gazdasági szempontból.

(Folytatás.)

Mint hogy hazánkban a servitusoknak több neme létezik, tudvőznünk kell felelős kormányunkat, mely a servitusok megszüntetését az urbéri és dzéma ügygyel együtt első feladatának tekinti és ezen országok fekélyek minél hamarabbi kiirtása végett külön urbéri törvénysekeket állít fel.

Ide lehet számítani a haszonbérli és a bérbeadó tulajdonos közötti jogi viszony szabályozását is.

A birtoklás biztonságának fontosságát a mezőgazdasátra néve már láttuk és ennek következtében tudjuk, hogy a ki valamely vállalatba a tükjét befektetni kívánja, annak biztosítva kell lenni a felől, hogy a megkivántató időig a birtok használatában megtartatik.

De ezen eset nem áll az osztrák §§ ok értelmében a haszonbérli, mert a §§-ok világosan kimondják, hogy még a haszonbéri jognak betáblázása mellett is a birtok eladható és a haszonbér megsztűnik; elsősegi joga lévén ugyan a haszonbérlinek teljes kárpótlását követelni.

A midőn betáblázás nem történik, akkor a tulajdonost semmi sem gátolja a birtok eladásában, a haszonbér szintén megsztűnik, a haszonbérlinek pedig szintén csak joga marad a tulajdonoson teljes kárpótlását követelni.

Imé tehát mind a két esetben a legjobb haszonbérli is igazságos ügyében egy hosszadalmas pernek és bírói ítéleteknek van alávetve.

De ennél sokkal terhesebb a haszonbérli helyzete, ha valami módon a haszonbérli fizetésében megakadályoztatik, a mire pedig a jelen viszonyok közepe, mint már fennebb is láttuk, fizetési képesség és a legjobb akarat mellett is könnyen fordul eset elő, mert már ekkor a tulajdonos egy rövid megítés előre bocsátása után azonnal törvényesen felmondhatja a haszonbérli, s ha a haszonbérli ez ellen kifogást teszen, rögtön következik a bírói zár és zárgondnokság.

Eppen ily terhes a haszonbérli néve a §§-ok határozatlan kifejezése a birtok használatára néve, mert azok azt mondják, hogy a haszonbérli akkor is felmondható, ha a haszonbérli a birtok tetemes kárára gazdálkodik.

Mint hogy a tetemes kár fogalma nincsen meghatározva, és minthogy — különösen eddig — oly bírák hoztak ezen ügyekben határozatokat, kiknek a gazdasátról fogalmuk sem volt, itt is rendesen a haszonbérli húzza és húzza a rövidet.

Ohajtható tehát, hogy a törvényhozás gazdasatunk előhaladásának ezen fontos akadályát elhárítsa, tán más módok is vannak, a melyek által a tulajdonos az utóbbi esetekre néve magát biztosíthatja.

A perlekedések kevesbitésére éppen ily nevezetes intézkedés lenne hazánkban a váltóképeség korlátozása is.

Az előbbi cikkekben már elmondtam igénytelen nézeteimet az erdélyi gazdák anyagi állásáról, a miből látható volt, hogy az erdélyi mezei gazda néha-néha még nagy áldozat mellett sem képes termékeit és birtokait még huzamosabb idő alatt is pénzre tenni, a mire elegendő bizonyosság, hogy gyakran a hivatalos árverezések alkalmával is az eladó tárgyakat még a 2-dik, 3-dik árverezésen sem tudják eladni.

Mint hogy a váltó pénznek tekintendő és mint hogy a gazdáknek rendesen sok pénzérték mellett sines pénzűk; és minthogy a gazdák pénzértéke nem minden perczben pénzre tehető: ennél fogva a váltóképeség legtöbnyire ok a perlekedésre, és így a gazdák romlására. A melyik gazda szavának embere akar lenni és fizetési képtelenségében egy szivtelen uszorsá kezébe kerül, a ki a fizetési határidő meghosszabbításába csak tulságos áldozat mellett egyezik bele, az rendesen el van veszve, mert az eredeti tartozás 2—3 év alatt megtízszereződik. Nem csekély azon birtokosok száma hazánkban, a kik ily módon már tönkre jutottak, vagy a bukásnak szélén állanak.

Mondhatnák ugyan, hogy senki sines a váltóképesége felhasználására kényszerítve, és éppen ezért az abból származó előnyöket néhány könnyelmű egyénért az értelmesebb résztől elvonni nem lehet.

A mily igaznak látszik ezen tétel általában, éppen oly hamis a kivételben, mert a midőn egy becsületes gazda egy elváltat fizetési kötelezettségnek a felhozott okokból eleget tenni nem tud és a hitelező a fizetési határidőt meghosszabbítani nem

tudja, vagy nem akarja, a váltóképeség azon egyedüli eszköz, a mely által nagy áldozat mellett ezen kötelezettségnek ugyan eleget tehet; de a mely által rendesen a gazda magán veszélyes, sőt halálos sebet szokott ejteni.

En a felhozott okokból hazánkban a gazdák váltóképeségét annnyival is inkább eltörölnönek látom, mivel a gazdák váltója most sem tekintetik a tapasztalt egyének által pénznek, és így a váltóképeség csak egy eszköz a szivtelen uszorsások kezében az üngazdagodásra és a gazdák tönkretételére.

De a gazdák váltóképeségének eltörölésével okvetetlen el kell törölni az uszora-törvényt is.

Ugyanis mindnyáján tudjuk, hogy maga az állam rendesen nagyobb kamatot fizet a kölcsönvett pénz után, mint a mennyi a törvény által meg van engedve. Minthogy az állam-hiteljegyek elárúsítása könnyebb; és minthogy az állam a hiteljegyek kamatainak pontos fizetéséről nagyobb garantíát képes nyújtani, mint egy egyes bármily actívus tulajdonos: ennél fogva a váltóképeség eltörölése, a miáltal eddig az uszorsát takarni lehetett, az uszora-törvény eltörölése nélkül a gazdáknek hitelét huzamosabb időre merőben tönkre tenné.

Mint hogy pedig a gazdáknek a huzamosabb időig tartó hitelre nélkülözhetetlen szükségük van; en az uszora-törvényt is eltörölnönek vélem, minnek a kijátszhatás következtében különben sines semmi értéke, hanem csak egy oly eszköz, mely a különben is rendkívül magas kamattal csak emeli.

Nagyon fontos tényező lenne továbbá a gazdák hitelének emelésére és számtalan perlekedés meggátolására a késedelmi kamatok fölemelése.

Sok perlekedésre szolgáltatott alkalmat az utóbbi időben a késedelmi kamatok csekélysege a mellett, hogy a gazdák hitelének tönkre tétele legnagyobb részben ennek tulajdonítható.

Számokkal lehet bebizonyítani, hogy az adós a perlekedésből a nagyobb tartozásnál hasznot húzott már a 12—15% kamat mellett is, a mi pedig nálunk Erdélyben most a kisebb kamatok közé tartozik, bárha az ügyvédek töbnyire e bajon segíteni igyekeztek, ha tartozását ki nem fizette; mert már 500 ft adósságnál 4% késedelmi kamat mellett az adósnak 40—55 ft volt biztosítva évenként a hitelező kamatjából a végrehajtás megakadályozása költségeinek hordozására, ha neki csak 12—15% kamatot kellett volna is az adósságról fizetnie.

En tehát a gazdaszat érdekében a késedelmi kamatoknak 4, vagy 6%-ról 12%-ra leendő fölemelést látom czélszerűnek.

Nevezetes tényező az uszora-törvény a 4 és 6% késedelmi kamat az állam hitelre néve; de igénytelen nézetem szerint az állam kiorószakolt hiteleért az egyes polgárok hitelét aláadni nem lehet, nem szabad.

A perlekedések kevesbitésére és az egyes polgárok egyik kellemetlen helyzetük könnyebbitésére nevezetes tényező lenne a fizető kezesség eltörölése is.

A törvényhozás ugyanis a hitel emelése érdekében jogot ad a hitelezőnek a fizető kezesség által, hogy még azon esetben is, midőn az adósnak elegendő javai vannak, a végrehajtást tetszése szerint akár az adós, akár a fizető kezés javaira s a váltónál még személyére is kivigye. Minthogy ezen intézkedés a hitel emelése érdekében semmi nemű befolyással sines, hanem csak egy perből kettőt csinál.

En ezen intézkedést, a mely, úgy szólva, semmi hasznat sem hajt, de roppant sok kellemetlenséget okoz, eltörölnönek tartom.

A perlekedések gátolására fontosak azon intézmények is, melyek az oly egyéneket, kik méltatlanul szolgáltatnak okot a perlekedésre, attól visszasziasztani képesek.

Ide számítom a polgári perekben a perköltségek, az elvett hasznok (usus fructus) és az okozott károk megtérítésére való elmarasztalást.

Nagy hiánynak tartom az osztrák polgári törvényekben azon határozatlanságot, mely a perköltségek hordozásának szabályozásában rejlik. Ezen anyagi büntetés szinte az egyedüli gát, mely a polgárokat a méltatlan perlekedéstől visszasziasztani képes, és a tapasztalat szerint oly határozatlanok itt a §§-ok, hogy azt mondhatni, miszerint ezen ügy szinte merőben a bíró önkényére van bízva.

Elvül kellene, nézetem szerint, kimondani, miszerint a rossz hiszemű alperes mindig az egész perköltségben, a jóhiszemű elmarasztalt alperes csak az első ítélet kimondása után okozott perköltségekben elmarasztalandó; a keresetmúlt elutasított felperes ellenben a perköltségek hordozásában mindig elmarasztalandó.

Még hiányosabbaknak tartom az osztrák törvényeket az elvett haszon és okozott kár megtérítésének szabályozásában. Az osztrák törvények ugyanis a felperest külön keresetre utasíták, minnek következtében egy perből kettőt és a bíróságnak is rendesen egy peres ügyből két külön peres ügyet csinálnak.

Itt is, igénytelen nézetem szerint, elvül lenne kimondandó, miszerint az elvett haszon és okozott kár hordozása feletti határozat a birtokjogi ítéletben kimondandó és a rossz hiszemű alperes a tökéletes kárpótlásban, a jóhiszemű alperes ellenben csak az első ítélet kihirdetése, vagy kézbesítése után elvett haszon, vagy okozott kár megtérí-

tésében elmarasztalandó. A birtokháborító keresetnél a birtokháborító az elvett haszon és az okozott kár megtérítésére szintén elmarasztalandó lenne.

A polgári perekben a perköltségek és a teljes kárpótlásbani elmarasztalást elengedő büntetésnek tartom arra, hogy az a méltatlan perlekedéstől az illetőket visszatartsa; és éppen ezért térjünk át a kihágások megfenyítésére, a hol az osztrák §§-ok a mostani viszonyok közepett a célnak még kevésbé felelnek meg.

Az osztrák büntető törvények ugyan a kihágások megfenyítésének legtöbb nemében kétféle büntetést szabnak, t. i. pénzt és fogságot; de szabad választására bízzák az elmarasztaltakat, hogy ezen büntetésnek közül, melyre szerint, válasszon.

Ennek következtében a gazdagabbak a pénz-, a szegényebbek a fogság-büntetést válasszák, miáltal a büntetés súlya annyira megkönnyebbül, hogy az a céljának teljességgel nem felel meg.

Mert büntetésnek lehet-e egy gazdag embernek egy pár forint kiadást nevezni?

Ily büntetés mellett egy gazdagabb egyén kénye, kedve szerint követhet el kihágásokat, ha az efféle dolgokban éppen kedve telik.

És viszont a fogság sem felel meg a művelten embernek a mostani időben a céljának, mivel annyi becsületes ember volt az utóbbi időben politikai, vagy minden igaz ok nélkül a fogságban, hogy az hatását a népre szinte teljesen elvesztette.

Mint hogy hazánkban a kihágások igen gyakoriak, ennél fogva ajánlandó lenne, hogy az elmarasztaltak választási joga eltöröltessék és a nagyobb birtokosok fogságra, a kisebb birtokosok pénzre, a birtoktalanként hatenkint három napi büjtelt súlyosított fogságra ítéltesse, hogy a büntetés célja el legyen érve.

Óhajandó az is, hogy szélszerű mező- és erdőrendőri törvények hozassanak, mert Erdélyben a praevicatio annyiban a nép vérében van, miszerint több eset fordult még arra is elő, hogy a praevicatorok az akadályozó tulajdonost agyon verték és az oka hazánkban az aránylag gyakori gyújtogatásoknak is.

Nagy befolyással van a gazdaságra nézve a törvénykezés gyorsasága is, a mi talán bizonyításra nem is szorul.

Ebben a tekintetben üdvözlünk kell a magyar kir. felelős igazságügyi miniszteriumot, mely

a perlekedés lehető gyorsítására egy új perrendtartást dolgozott ki, mely az osztrák polgári perrendtartás számtalan hibájának orvoslását magában foglalja.

Vajha ezen új perrendtartás minél előbb törvényerőre emelkedne és életbe léptetnének.

Ezek azon intézkedések, a melyeket, én igénytelen nézetem szerint még a codificatio előtt gazdaszatunk érdekében életbe léptetni szeretnék és a melyeknek életbe léptetésével a nemzet nagy kára nélkül késedelmeskedni nem lehet.

(Folytatjuk.)

Bányaipar mozzanatok.

A végett, hogy az alkotmányos bánya-törvényhozás annak idejében egy a köz- mint a magán-bányaipar lehető minden érdekeit méltánylatba vehesse, a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter főmértőiségének mult 1867. évi 3823. sz. alatt népszerű rendelete következtében Zalathán mult évi szeptember hó 17—18-án az erdélyi ügyvezető bányász közgyűlés megtartott.

De miután a meghívás e közgyűlésre személyesen csak bizonyos kiválasztottakhoz vala intézve, lön a gyűlés nagyon kisszerű; e kiskörü gyűlésben a tárgyalás sem kimerítő, sem érdemleges nem vala; végre e gyűlés három külön ülésének tárgyalásai egyetlen egy ülés alatt sem hitelesítették, s ennyiben bizonyos Bach-Schmerling korból maradt burocraticus befolyás miatt egy a jelen alkotmányos bánya-törvény hoztatásnak, valamint a főmértőiség miniszter fennemlített üdvös rendeletének elég nem tétethetett, s ennyiben alkotmányos kormányunk és a kormányzott bányász nép közötti szükséges bizodalom nemcsak megingattott, hanem a történetek után könnyen belátható okoknál fogva, hogy a bányász nép bizodalmas ragaszkodása a miniszteri rendelethez s ennek népszerű atyai intézkedései meghusznaljanak, három irányban lön igaztalan megtámadás és féltévig tartó ostrom a szabadsajtó terén; ugyanis:

Egyfelől és mindenek előtt az alsó osztályú bányász nép, mely egyáltalában a lehető legjobb indulatú, meggyalázott, a világ és kormány előtt aranytolvaj tömegnek, zsiványoknak, orgazdának kiáltottat.

Másfelől balközép s jobboldali lapokban, hol képviselői s államhivatalnokai figuráltak tekintéllyel, hol lángra fűjt fiatal tűz éretlen hevével, meg lön

támadva a tisztelettel említett miniszterium azzal, hogy eljárása és intézkedése nevéstéges kicsiny, s boldog családás az abban remélők hite.

Harmadik felől azok, kik a miniszteri üdvös rendelet kellő teljesedésbe vételén és érvényesítésén munkáltak, a legalaptalanabb rágalomokkal illetettünk.

Mindezt tudva türtünk a mindennapi tapasztalatok ama közösségében találva vigasztalást, minél fogva ha szabadságunk még sokára tart a sajtó terén bárkit büntetlenül megtámadni és sérteni, akkor nemsokára a hazafini érdemnek közismertető biztós jele a sajtó útján nyilvános méltatlan megbélyegzés leend.

Midőn mi ezt magunkra nézve alig méltatlunk figyelemre, nem türteltük tovább a közméltányosság és főleg a miniszteri alkotmányos lehető legjobb szándék teljesedése érdekében.

Hazafini ösztönünk érzetében, honpolgári kötelességünket teljesítve miniszter Gorove István főmértőiséghez felírtunk és terjedelmesen közölve a szükségeseket, Abrudbányára egy újabb bányász közgyűlés engedélyezését kértük, a végett, hogy általános örömmel fogadtott, de meghusított népszerű intézkedései sikeresítenek, s ez által az alkotmányos bánya-törvény-hozásra annyira szükséges köz- és magán-bányaipar érdekek nyilvánulása minden tartózkodás és elferdítés nélkül illet helyére eljuthasson.

Már csüggeteg lön a bányász nép bizalma önérdékének és az abszolút kormány idejéből maradt sérelmeinek köznyilváníthatása iránt is.

Ekkor az abrudbánya-verespataki bányaipari választmány elcsészertének látta a helybeli bányaigazgatók Verespatakra folyó 1868. évi febr. 16-ára az ugy nevezett bányaigazgatók gyűlését egybehívni. E gyűlés a kitűzött időre összejött, tanácskozott, határozott és vázlatilag összeállítván azon pontokat, melyekben sérelmei és kívánalmai egyesültek, végre egy hét tagu bizottmányt nevezett ki a végett, hogy ez a jegyzőkönyvileg nyilvánult sérelmeket és kívánalmakat terjedelmesen indokolván részletesen leírja a végett, hogy ez felirat, illetőleg kérvény alakban e gyűlés által az országgyűlés eleibe felterjesztessék.

Szerencsés valék e bányaigazgatók gyűlésébe mint bányaiparokos meghívni, és a nevezett bizottmány elnökévé választatni.

Azonban kitűzött bizományos munkálatunk

dereában talált a főmértőiség miniszter folyó 1868. évi 1873 és 5165 sz. a. hirlapilag közölt magas rendelete, melynél fogva a bányász nép kimondhatlan öröme, fennemlített a bányaipari bányaiparokosság nagy része által aláírt és benyújtott jogos kérvényünknek mint mindig ugy most is elég tétetvén, Abrudbányára a kért bányász közgyűlés megrendeltetik s folyó évi június hó 16-kára kitűzetik.

Midőn ez újabb közgyűlésen legfelsőbb rendelet szerint a mult évi emlékezetes gyűlésnek minden tárgyalmányai és jegyzőkönyve új megvitatás alá rendeltetnek, s midőn egyszersmind az erdélyi részekből minden bányaiparos sérelmeinek és kívánalmainak tartózkodás nélküli nyilváníthatására fel van hívva, s ez által az alkotmányos törvényhozás nagy folyamába a köz- és magán-bánya érdekeket a miniszteri bölcsesség szabályozza bevezeti.

Ennél fogva a bányaigazgatók gyűlése kívánalmának külön felterjesztése szükségfeletti lett, és e gyűlés bizottmánya működésének oka a végre megszünvén, az irántam tanusított bizalomért köszönem nyilvánítását mellett elnöki megbízatásomról ezennel lemondok.

Egyszersmind alapos meggyőződésem után tudom, hogy nemcsak az én, de az önk és megbízók tiszta érzését fejezem ki az által, ha miniszter Gorove István főmértőiségének a közjó iránt általában — s bányaiparunk iránt különösen — tanusított kifogyhatlan buzgalmaért, minél fogva hazánk bányász népe kívánalmait a közjót érdekében nemcsak teljesíteni, de megelőzni is kész, kifejezhetlen bizalmunk jelét nyilvánítom ama hátateltjes hódotat, mely mindnyájunk keblében ezutánra is kiolthatlan marad.

Abrudbánya, 1868. május 26-án.

Dr. Weisz József,
bányaipari főorvos.

Távíratok tudósítás a bécsi borszeről.

Június 3-án: 5% Metaliques 100 frt 57. —. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 62.90. Kamat 57.90. 1860. Kölcsön 82.40. Bankrészvény 707. Hitelintézeti részvény 200 frt 186.90. London 10 ft st. 100 frt 23 1/4. kr 116.60. Ezüst 114.50. Cs. királyi arany 5.56.

Június 5-én: Földterhentesítési kötvény Magyarországi 75.50. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Nro. 1427. 1868.

(176)

(2—3)

Haszonbéri hirdetemény.

Nemes Dobokamegye alsó-kerületének Szava községében, a korsmajog használat, folyó év június 14-én ugyancsak ezen év július 1-jétől kezdve két évre, a helyszínen közérkezéssel útján, haszonbérbe fog adni. A feltételek megtekinthetők Szentgyedén a járásbeli szolgabírónál, s a megyei tisztségnél.

Nemes Dobokamegye tisztségének, Szamosújvárt, 1868 május 29. tartott üléséből. Retteg Samu, főbíró. Sombori József, főjegyző.

NEM HIVATALOS

A „VIKTORIA” biztosító társaság Kolozsvárt,

Elnöke: **BÁRÓ JOSIKA LÁJOS**,
Alelnöke: **HINTZ GYÖRGY**,
Igazgatói: **FRIIS ALBERT**, **KÖVÁRY LÁSZLÓ**, **WAGNER FRIGYES**,
Vezérigazgatója: **GÁLGÓCZY KÁROLY**,
Vezérügynökségei: **PESTEN**, **BÉCSBEN**, **BRÜNNBEN**, **PRÁGÁBAN**,
Ezek alatt pedig az ország és birodalom minden nevezetesebb helyein fő- és alügynökei vannak

Tűz- és jég-kár ellen

Biztosíthatók pedig tűzkár ellen: mindenféle lakház, gazdasági épület, kastély, templom, torony, a harangok, gyárok, műhelyek, azok szerelvényei, buktorok, árucikkok, raktárakban foglalt készletek, iparos nyers anyagok, és kész készítmények, gazdasági termények, szalás és szemes gabona, takarmány, baromállomány sat. jég-kár ellen minden mezei termények.

A biztosítási díjak lehető legolcsóbbra szabvák, egy-szerre több évre kötött biztosításnál különös kedvezmények engedtetnek, akár ok igazságosan és gyorsan fizettettek. Nyomatványokkal és felvilágosításokkal minden ügynőkségre szívesen szolgál.

A Viktoria biztosító társaság igazgatósága, Kolozsvárt.

Friss természetes ásványvizek Karváz József

fűszer, anyag és festék áru kereskedésében Kolozsvárt

(183)	következő árak mellett.	(1—3)
Szeli nagy korsó	55 kr.	Gleichenbergi (Constantin)
Szeli kis korsó	34 kr.	Quelle) üveg
Marienbadi forrás korsó	36 kr.	Felső-Alapi üveg
Karlsbadi Schlossbr. korsó	36 kr.	Csizi jód, üveg
Pilnai korsó	30 kr.	Halli jód, üveg
Ivándai nagy üveg	50 kr.	Előpataki, üveg
Ivándai kis üveg	36 kr.	Türi, üveg
		Soda (várandóban.)

Budai keserű minden forrás, üveg	26 kr.
Budai keserű minden forrás 25 üvegnél, üvege	25 kr.
Karlsbadi forrás-só, 10 latos üveg	1 frt.
Karlsbadi forrás-só, 20 latos üveg	2 frt.
Moll habzó-por, valódi (Seidlitz-Pulver) 1 doboz 1 frt 5 kr.	

(Eredeti ár 1 frt 25 kr.)
Gyógy-vizeimet egyenest a forrás tulajdonosoktól kapván — biztosíthatom a t. cz. közönséget azoknak valódiságáról, s rendelkezésre bármely ásvány vizet lehető jutányos áron megkötözök, valamint vidéki megbízásokat is pontosan eszközök, hol a csomagolásért csekély díj számíttatik.

Egyszersmint ajánlom a t. cz. gazda közönségnek az idény alkalmából valódi őszi vagy tarló répa magvait, mázsánként 50 frt, fontszámra 55 kr.

Illó tisztelettel
KARVÁZ JÓZSEF.

Borszék havasi fürdőben

az idény kezdődik Június 20-án.

A legújabb vegyfontások a Borszék ásványvizeket az égvényes földes vastartalmu savanyu vizek közé sorolják; szilárd részei következő arányban vannak egy polgári font vizben:	a fő ivó kutban	
hambalvag	0.1920	0.0768 szemér
szikhalvag	0.6067	0.1229 " "
szénasavas szikleg	5.9750	1.4131 " "
" " mészeleg	11.5733	5.8675 " "
" " kesereleg	5.4298	2.6880 " "
" " vasleles	0.1152	0.0768 " "
agyagföld	0.0384	8.5939 " "
szabad szénasav	13.7626	8° R.
hőfok	7° R.	

Hasontartalmu a többi négy, gyógy használatban levő ivó forrás és a három maga nemében páratlan hideg ásványvizes tükörfürdő, melyeknek hőfoka 8—9 és 11° R. s melyek tükre minden csatornázás nélkül egyenesen az ásványviz forrásra felelt van. A meleg kád-fürdők ezen idényre jól s kényelmesen rendezettek be.

A t. vendégek szélszerű s olcsó elhelyezéséről, szorakozásáról jutányos és izletes étkezéssel kellőleg gondoskodott az állandó fürdő bizottmány; részint régebbi házak szélszerű berendezése, részint csak felépítése, továbbá kitűnő fürdőzene s a vendéglői szoba s étkezési árak szabályozása által. Posta közlekedés hetenkint ötször.

A Borszék ásványvizek mint könnyen emészthető, s égvényesítő; mint az idegrendszer felmagasztaló hatásuk miatt, leginkább következő kör állapotoknál javallatnak: zaha, gyomorzsába s göres, a gyomor s bélhuram túltölt hurutos bántalmait, nál még azon esetben is ha már a máj s verőz ér káros változásaihoz szövedtek a huygekészítő s elvezető szervek takáros kórosodásai; huyagtakár, huyag vese kövek s az ugynevezett huygasavas körvegnél kitűnő hatásuk továbbá az idegrendszer lehangolásával némi betegeskedés, súlyos vereszetek és késedelmes titülés következtében, akár csak általános gyengeséggel akár izom hűdéllyel nyilatkozzék; továbbá méhszenv s ezt kíséző ideg bántalmaknál, s végre a szövezet gyengeség okozta magtalanságnál. Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgál **Rákosi Béla** orvos-sebész tudor, szülész-mester, Borszék fürdőorvos, ki az idény alatt házi gyógy-
gárt is kezel.

(185)

Nyomatott az sv. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74. sz.)

(180)

(2—3)

Fogfájásban szenvedők és fogszükség- lőknek

Gross Károly

fogorvos tisztelettel jelenti: hogy
még csak e hó végeig marad
KOLOZSVÁRT.

New-Yorki
Wheler & Wilson és Howe Mannfg. társak
(145)

amerikai VARRÓGÉPEK ügynöksége
Teutsch J. B-nél Segasvárt

eredeti gyári áron árul, pontos szolgálat biztosítása mellett.
Az 1867-diki párisi világkiállítás 82 versenyző gyár közt Wheeler és Wilson urak nyerték az egyetlen arany érmet.
Ezen kitüntetés tényleges tanusítást tesz ezen varrógépek még eddig feltű nem mult jeleségéről, s minden további dícsértést feleslegessé tesz.
Videki megrendelések, tekintettel a szállítási és pakolási, költségek nélkül szállítatnak helyre a rakár által

TEUTSCH J. B-nél
Segasvárt.

(184)

(1—4)

Ezen kitűnő gyógyszer egy-szerű és olcsó, a leg-biztosabb szer a legmaka-csabb hasznosulás, epe-s és gyomor-bajok, máj-betegségek, aranyér, borsenyv, csúsz, mirigy, havi tisztulási bajok, és mindazon betegségek ellen, melyek a vér meg-csípődése és megromlott nedvekből származnak. Ezen pillulát a leghire-sebb orvosok is rendelik.
Egy skatulya 60 pillulával 1 frt. Fél-skatulya 30 pillulával 1 frt.
Kapható Kolozsvárt: **WOLFF J.** és **ENGEL J.** gyógyszerészeknél.
Pesten: **Török** gyógyszerésznél.
Párisban: **J. P. Caussin**, Boule-
vard Sebastopol Nr. 55.